

Liepājas pilsētas dome
LIEPĀJAS 7. VIDUSSKOLA

Reģ.Nr.3013900934
Celmu ielā 6, Liepājā, LV-3417, tālrunis/ fakss 34 42710, e-pasts l7vsk@latnet.lv

**Liepājas 7. vidusskolas
drošības noteikumi**

Liepājā

2013. gada 26.septembrī

Izstrādāti saskaņā ar
Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra
Ministru kabineta noteikumiem Nr.1338
„Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo
drošība izglītības iestādēs un to organizētajos
pasākumos”,
2004.gada 17.februāra
Ministru kabineta noteikumiem Nr.82
“Latvijas Republikas ugunsdrošība”,
Liepājas 7.vidusskolas iekšējās kārtības noteikumiem

Saturs

1. DROŠĪBAS NOTEIKUMI MĀCĪBU KABINETOS UN Telpās, kurās ir iekārtas un vielas, kas var apdraudēt izglītojamo drošību un veselību	3
1.1. Drošības noteikumi informātikas kabinetā:	3
1.2. Drošības noteikumi fizikas kabinetā:	3
1.3. Drošības noteikumi ķīmijas kabinetā:	4
1.4. Higiēnas prasības:	5
1.5. Drošības noteikumi mājturības un tehnoloģijas kabinetos:	5
1.6. Higiēnas prasības:	6
1.7. Sporta sacensību un nodarbību drošības noteikumi:	6
2. UGUNSDROŠĪBAS NOTEIKUMI	7
3. ELEKTRODROŠĪBAS NOTEIKUMI	8
4. PIRMĀ PALĪDZĪBA NELAIMES GADĪJUMOS	8
5. EKSKURSIJU UN PĀRGĀJIENU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA	11
6. HIGIĒNAS PRASĪBAS SKOLĒNIEM	14
7. MASU PASĀKUMU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA	14
8. CITU IZGLĪTĪBAS IESTĀDES PASĀKUMU ORGANIZĒŠANA	15
9. SPORTA SACENSĪBU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA	15
10. RĪCĪBA EKSTREMĀLĀS SITUĀCIJĀS	16
INSTRUKTĀŽAS SKOLĒNIEM	18
11. VISPĀRĒJĀ INSTRUKTĀŽA	18
12. INSTRUKTĀŽA PAR CEĻU SATIKSMES DROŠĪBU	19
13. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE METĀLAPSTRĀDES VIRPAS	21
14. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE URBJMAŠĪNAS	22
15. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE UZASINĀŠANAS DARBMAŠĪNAS (ELEKTROTECILAS)	22
16. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE FRĒZMAŠĪNAS	23

1. DROŠĪBAS NOTEIKUMI MĀCĪBU KABINETOS UN TELPĀS, KURĀS IR IEKĀRTAS UN VIELAS, KAS VAR APDRAUDĒT IZGLĪTOJAMO DROŠĪBU UN VESELĪBU

1.1. Drošības noteikumi informātikas kabinetā:

- 1.1.1. Kabinetā drīkst ienākt tikai pēc skolotāja uzaicinājuma, mierīgi, bez skriešanas, palaižot meitenes pa priekšu;
- 1.1.2. Somas jānoliek skolotāja norādītajā vietā;
- 1.1.3. Rokām jābūt tīrām un sausām;
- 1.1.4. Datorkrēsli jālieto saudzīgi, tikai sēdēšanai;
- 1.1.5. Kabinetā nav atļauts ēst un dzert, datoru tuvumā nedrīkst būt nekādi šķidrumi;
- 1.1.6. Nedrīkst aizsegt ierīču ventilācijas atveres vai bāzt tajās kādus priekšmetus;
- 1.1.7. Nedrīkst izjaukt, pārvietot vai citādi bojāt klases aprīkojumu;
- 1.1.8. Aizliegts aiztikt apgaismojumu, žālūzijas, ventilāciju, vadus un spraudņus;
- 1.1.9. Aizliegts izdzēst datorā uzstādīto programmatūru, mainīt tās iestatījumus;
- 1.1.10. Aizliegts klasē ienest programmatūru un uzstādīt datoros jebkuras programmas;
- 1.1.11. Ja kāda ierīce aizdomīgi karst vai kūp, tā nekavējoties jāizslēdz un jāziņo skolotājam vai laborantam;
- 1.1.12. Lietot disketes un citus datu nesējus var tikai ar skolotāju atļauju, pirms to lietošanas jāveic pretvīrusu pārbaude;
- 1.1.13. Datorus atļauts lietot tikai mācību vajadzībām;
- 1.1.14. Atļauts izdrukāt mācību darbus, saskaņojot ar skolotāju vai laborantu;
- 1.1.15. Atļauts datorklasēs lietot kabinetu mācību literatūru, saskaņojot to ar skolotājiem;
- 1.1.16. Stundas laikā nedrīkst staigāt pa klasi, traucēt klasesbiedriem;
- 1.1.17. Klasē jāievēro skolas iekšējās kārtības noteikumi un interneta lietošanas noteikumi;
- 1.1.18. Stundu beidzot, pareizi jāpabeidz darbs ar datoru (atteikšanās process vai dienas beigās jāizslēdz dators) un jāsakārto darba vieta – sakārtot darba galda virsmu, novietot vietā mācību līdzekļus, krēslu! Neaizmirst savas mantas!

1.2. Drošības noteikumi fizikas kabinetā:

- 1.2.1. Kabinetā ieiēt tikai ar skolotāja atļauju;
- 1.2.2. Ievērot savu darba vietu;
- 1.2.3. Jābūt uzmanīgiem, disciplinētiem, piesardzīgiem, precīzi jāizpilda skolotāja norādījumi;
- 1.2.4. Neatstāt darba vietu bez skolotāja atļaujas;
- 1.2.5. Neturēt darba vietā priekšmetus, kuri nav nepieciešami stundai;
- 1.2.6. Darba vietā izvietot ierīces, materiālus, iekārtas norādītajā kārtībā;
- 1.2.7. Pirms laboratorijas darba uzsākšanas rūpīgi izstudēt tā aprakstu;
- 1.2.8. Izdarīt elektrisko ķēžu slēgšanu, pārslēgšanu un elektrisko iekārtu remontu tikai pie izslēgtiem sprieguma avotiem;
- 1.2.9. Nepieslēgt sprieguma avotu bez skolotāja atļaujas;
- 1.2.10. Sekot, lai vadu izolācija būtu kārtībā, bet uz vadu galiem būtu uzgaļi;
- 1.2.11. Izpildot novērojumus un mērījumus, ievērot piesardzību, lai nejauši nepieskartos strāvu vadošām daļām, kas ir zem sprieguma;
- 1.2.12. Nepieskarties kondensatoram arī pēc elektriskās ķēdes atslēgšanas no barošanas avota. Tas vispirms jāizlādē.
- 1.2.13. Pēc darba beigšanas vispirms atslēgt sprieguma avotu, tikai tad izjaukt elektrisko ķēdi;

- 1.2.14. Atklājot bojājumus elektriskajās iekārtās, kuras atrodas zem sprieguma, nekavējoties atslēgt sprieguma avotu un ziņot par to skolotājam;
- 1.2.15. Ierīču un cita kabineta inventāra sabojāšanas gadījumā skolēns gādā jaunu ierīci vai sedz izdevumus ierīču atjaunošanai.

1.3. Drošības noteikumi ķīmijas kabinetā:

- 1.3.1. Katram skolēnam kabinetā ir noteikta vieta, kuru bez skolotāja atļaujas nedrīkst mainīt;
- 1.3.2. Skolēni pēc vietu ieņemšanas pārbauda kārtību, un, ja kas nav kārtībā, ziņo skolotājam.
- 1.3.3. Uz galda nedrīkst būt nekā lieka, nevajadzīga. Darba vietā nedrīkst atrasties grāmatas, kā arī vielas un trauki, kas eksperimentā nav nepieciešami.
- 1.3.4. Aizliegts bez skolotāja atļaujas rīkoties ar ķīmikālijām, ierīcēm, piederumiem.
- 1.3.5. Strādājot praktiskus un laboratorijas darbus, sākt strādāt tikai tad, kad ir skaidrs, kas jādara, jānovēro, jānosaka.
- 1.3.6. Pārbaudīt, vai visiem traukiem, kuros ir vielas, ir etiķetes ar skaidri salasāmiem vielu nosaukumiem. Mēģenēm, kolbām un pārējiem traukiem, ar kuriem strādā, jābūt tīriem, sausiem, neieplīsušiem.
- 1.3.7. Jāstrādā tikai ar darba aprakstā norādītajiem traukiem un iekārtām. Nepietiekama iepazīšanās ar darba gaitu, neuzmanība un neakurātība var kļūt par cēloni nelaimes gadījumam.
- 1.3.8. Strādājot lieto tikai tos vielu daudzumus, kādus norādījis skolotājs vai instruktors. Ja instrukcijas nav, vielai jābūt apmēram zirņa lielumā, šķīdumu ņem 1 ml.
- 1.3.9. Ņemot vielas, katru reizi pārbaudīt, vai paņemtais trauks satur vajadzīgo vielu. Tad trauku attaisa un, turot ar uzrakstu uz augšu, ielej vai ieber vajadzīgo vielas daudzumu. Nedrīkst sajaukt traukiem aizbāžņus.
- 1.3.10. Ja viela paņemta par daudz vai nepareizi, nedrīkst liet vai bērt atpakaļ traukā, kurā atrodas tīra viela, bet izliet vai izbērt tam paredzētā vietā.
- 1.3.11. Darba laikā nedrīkst sarunāties balsī un traucēt citus strādāt. Ja skolotājs dod norādījumus visai klasei, darbs jāpārtrauc un jāklausa.
- 1.3.12. Pēc katra mēģinājuma saved kārtībā darba vietu un tikai tad veic pierakstus.
- 1.3.13. Karsējot mēģeni ar šķīdumu, sākt karsēt mēģenes virsējo slāni. Nevērst mēģenes vaļējo galu pret sevi vai citiem. Karsējot cietas vielas, ievērot dotos norādījumus.
- 1.3.14. Gāzes ost pareizi, piesardzīgi. Neņemt vielas rokās un nepārbaudīt to garšu. Vielas smaržu pārbaudīt, pavēcinot uz savu pusi ar plaukstu virs trauka, kurā viela atrodas.
- 1.3.15. Neturēt uz galda atvērtas vielu pudeles. Vienmēr nolikt tās savā vietā.
- 1.3.16. Ja uz galda izlijusi skābe, nosusināt to ar filtrpapīru vai lupatiņu un noskalot nosusināto vietu ar 3% dzeramās sodas NaHCO_3 šķīdumu. Kad vairs nenovēro gāzes burbulīšu izdalīšanos, noslaucīt galdu vēlreiz.
- 1.3.17. Ja uz galda izlijis sārma šķīdums, pēc nosusināšanas skalot to ar 2% etiķskābes CH_3COOH šķīdumu un noslaucīt vēlreiz.
- 1.3.18. Ar netīrām rokām neaizskart seju, it sevišķi acis. Ja kodīgā viela tomēr iekļuvusi acīs, skalot tās ar tekošu aukstu ūdeni.
- 1.3.19. Atšķaidot koncentrētas skābes, skābi lej ūdenī, nevis otrādi, šķīdumu vienmērīgi maisot.
- 1.3.20. Neturēt atvērtas vielu pudeles tuvu atklātai liesmai.
- 1.3.21. Spirta lampiņu aizdedz tikai ar sērkokciņu. Nedrīkst vienu spirta lampiņu aizdegt ar otru spirta lampiņu.
- 1.3.22. Spirta lampiņas liesmu nedrīkst nopūst. Tā jānodzēš, uzliekot vāciņu un tādējādi pārtraucot gaisa padevi.
- 1.3.23. Jaunu spirta porciju drīkst ieliet tikai nodzēstā spirta lampiņā.

- 1.3.24. Strādājot ar gāzes degli, ievērot visus tos pašus noteikumus, kā rīkojoties ar spirta lampiņu.
- 1.3.25. Ja liesma darba laikā tiek ierauta deglī, tūlīt aizgriezt gāzes pieplūdes krānu un ļaut deglim atdzist.
- 1.3.26. Ja degļa liesma ir dzeltena, tas liecina, ka deglim pieplūst par maz gaisa. Gaisa pieplūdi palielināt, līdz liesma kļūst caurspīdīga, zilgana.
- 1.3.27. Ja telpā sajūt gāzes smaku, tūlīt noslēgt gāzes pieplūdes krānu un ziņot par to skolotājam. Nekādā gadījumā neaizdegt sērkokociņu.
- 1.3.28. Pret jebkuru ķīmisku vielu izturēties ar zināmu piesardzību.
- 1.3.29. Eksperimentus, kuros izdalās kodīgas gaistošas vielas, izpildīt tikai vilkmes skapī.
- 1.3.30. Neko nemest izlietnēs.
- 1.3.31. Skolēni materiāli atbild par ļaunprātīgi viņu rīcībā esošo mēbeļu, kabinetā esošo mācību tehnisko līdzekļu, aparātu, uz galdiem novietoto priekšmetu un grāmatu sabojāšanu.
- 1.3.32. Stundai beidzoties, skolēni sakārto savu darba vietu. Izmazgāt mēģenes un citus traukus. Stingri ievērot, kā jārikojas ar reakcijas produktiem. Dežurants pārbauda darba vietu kārtību un pārbaudes rezultātus ziņo skolotājam.
- 1.3.33. Stundai beidzoties, skolēni atstāj kabinetu.
- 1.3.34. Mācoties un strādājot ķīmijas kabinetā, stingri ievērot visus darba drošības tehnikas noteikumus. Tas nepieciešams, lai saglabātu veselību un dzīvību.

1.4. Higiēnas prasības:

- 1.4.1. Mājturības stundās skolēni ir gērbti atbilstoši veicamajam uzdevumam. Ēdienu gatavošanas laikā nepieciešams priekšauts un galvassega.
- 1.4.2. Pirms darba uzsākšanas jānomazgā rokas siltā ūdenī ar mazgājamiem līdzekļiem.
- 1.4.3. Pirms darba veikšanas jāpārbauda darba virsma, tai jābūt tīrai.
- 1.4.4. Mājturības stundas laikā skolēni ievēro visas higiēnas prasības.
- 1.4.5. Pēc darba jānomazgā rokas un jāsaīra darba vieta.
- 1.4.6. Ja darba vietā rodas traumas, nekavējoties par notikušo jāziņo pedagogam.

1.5. Drošības noteikumi mājturības un tehnoloģijas kabinetos:

- 1.5.1. Bez skolotāja atļaujas nedrīkst ienākt un iziet no mācību kabineta.
- 1.5.2. Kabinetā jāieiet organizēti vienam aiz otra, līdzīgi ņemot savu dienasgrāmatu, mācību grāmatu, darba burtnīcu, zīmuli, dzēšgumiju, mērlīniju un cirkuli.
- 1.5.3. Skolas soma jānovieto norādītajā vietā, to nedrīkst nomest, kur pagadās.
- 1.5.4. Katrs skolēns strādā skolotāja norādītajā vietā.
- 1.5.5. Mācību stundas laikā aizliegts bez atļaujas staigāt pa klasi, mainīties darba vietām.
- 1.5.6. Darbu sāk tikai ar skolotāja atļauju.
- 1.5.7. Skolēniem klusu un uzmanīgi jānoskaidro skolotāja paskaidrojumi. Ja skolotājs tos sniedz darba laikā visai grupai, skolēniem nekavējoties darbs jāpārtrauc un uzmanīgi jāklusās. Darbu atkal drīkst turpināt tikai ar skolotāja atļauju.
- 1.5.8. Darba uzdevuma izpildes laikā nedrīkst sarunāties, nodarboties ar blakuslietām un traucēt citus darbā.
- 1.5.9. Ja skolēns nav izpratis skolotāja paskaidrojumus, tad jājautā, paceļot roku.
- 1.5.10. Starpbrīdī darbs jāpārtrauc, jāiziet no klases un tā jāizvēdina.
- 1.5.11. Saņemot uzdevumu, skolēnam tas nopietni jāpārdomā un jāstāda darba izpildes plāns.
- 1.5.12. Jāveic tikai skolotāja uzdotie darbi, ievērojot noteiktu darba secību.
- 1.5.13. Vajadzīgos darbarīkus un materiālus skolēni saņem no dežuranta.
- 1.5.14. Noteiktai darba operācijai jālieto tikai atbilstoši darbarīki.
- 1.5.15. Katrs instruments paredzēts noteiktam darbam, instrumentus drīkst lietot tikai ar skolotāja atļauju pēc iepazīšanās ar tiem.

- 1.5.16. Instrumenti jālieto tikai tiem darbiem, kuriem paredzēti.
- 1.5.17. Pirms darbarīku lietošanas tie ir jāpārbauda, bojātie jāsalabo vai jānomaina pret derīgiem.
- 1.5.18. Skolas inventārs jāsaudzē. Par katru bojājumu nekavējoties jāziņo skolotājam.
- 1.5.19. Ar bojātiem darbarīkiem strādāt aizliegts.
- 1.5.20. Darbarīki jāizvieto tā, lai tos varētu ērti lietot darba vietā.
- 1.5.21. Jābūt uzmanīgiem un prasmīgiem, lai neradītu traumas sev vai citam, strādājot ar darbarīkiem un darbmašīnām.
- 1.5.22. Koplietošanas darbarīkus skolēni saņem no skolotāja un pēc lietošanas nekavējoties atdod atpakaļ.
- 1.5.23. Darba vietai vienmēr jābūt tīrai un sakārtotai. Strādājot jābūt pareizai stājai un vienmērīgam darba tempam.
- 1.5.24. Kabinētā esošie materiāli jāizmanto taupīgi.
- 1.5.25. Nedrīkst izņest no kabineta instrumentus, materiālus un izstrādājumus bez skolotāja atļaujas.
- 1.5.26. Kabinētā nedrīkst skraidīt un draiskoties.
- 1.5.27. Aizliegts bez skolotāja atļaujas pieiet pie darbmašīnām.
- 1.5.28. Ja skolēns tiek savainots, par to nekavējoties jāziņo skolotājam, kurš vajadzības gadījumā sniedz pirmo medicīnisko palīdzību.
- 1.5.29. Beidzot nodarbību, darbarīkus un materiāla atlikumus novietot norādītajās vietās.
- 1.5.30. Jāsakopj savs darbagalds un grīda ap to.
- 1.5.31. Jānotīra drēbes un jānomazgā rokas.

1.6. Higiēnas prasības:

- 1.6.1. Uz sporta stundām izglītojamajiem jāierodas sporta apģērbā un sporta apavos (atbilstoši sporta sezonai un paredzētajām nodarbībām).
- 1.6.2. Sporta zālē aizliegts košļāt košļājamo gumiju, spļaudīties.
- 1.6.3. Sporta zālē aizliegts ēst un ienest pārtiku.

1.7. Sporta sacensību un nodarbību drošības noteikumi:

- 1.7.1. Sporta zālē:
 - 1.7.1.1. Zālē ienākt tikai skolotāja klātbūtnē un sporta apavos.
 - 1.7.1.2. Stundās ievērot uzvedības noteikumus, izpildīt skolotāja prasības, ievērot drošības tehniku.
 - 1.7.1.3. Saudzīgi attiekties pret sporta inventāru, ievērot tīrību, kārtību.
 - 1.7.1.4. Skolēniem, kuri slimības dēļ atbrīvoti, obligāti jāpiedalās stundā, jāatrodas nozīmētajā vietā, jāpalīdz skolotājam.
 - 1.7.1.5. Sporta ierīces uzstādīt un pārvietot tikai ar skolotāja atļauju.
- 1.7.2. Stadionā:
 - 1.7.2.1. Ievērot drošības tehniku, izpildīt skolotāja prasības, īpaši stundās ar bumbiņām, granātām un lodēm.
 - 1.7.2.2. Sargāt zaļo zonu.
- 1.7.3. Ģērbtuvēs:
 - 1.7.3.1. Ģērbtuvē ienākt tikai tad, kad iepriekšējā klase atbrīvo to.
 - 1.7.3.2. Nedrīkst atrasties ģērbtuvē stundas laikā.
 - 1.7.3.3. Dušas izmantot tikai pēc norādījuma.
- 1.7.4. Sporta tērps:
 - 1.7.4.1. Sporta tērps un apaviem jābūt katrā stundā.
 - 1.7.4.2. Sporta tērps jābūt tīram, kārtīgam.
 - 1.7.4.3. Sporta stundās stingri aizliegts nēsāt ķēdītes, auskarus, gredzenus.
 - 1.7.4.4. Mobilos telefonus stundas laikā jāizslēdz.

2. UGUNSDROŠĪBAS NOTEIKUMI

2.1. Vispārīgie ugunsdrošības noteikumi:

- 2.1.1. Masu pasākumu laikā kopā ar skolēniem jābūt skolotājam vai audzinātājam, kurai ugunsgrēka gadījumā jāveic skolēnu evakuācija, jāraugās, lai stingri tiktu ievēroti piesardzības pasākumi. Nedrīkst izmantot atklātu liesmu un citus gaismas efektus, kas var izraisīt ugunsgrēku.
- 2.1.2. Svētku eglītes nedrīkst novietot ejās un izeju tuvumā.
- 2.1.3. Skolēnu kostīmi nedrīkst būt darināti no vates, papīra un citiem viegli uzliesmojošiem priekšmetiem.
- 2.1.4. Nedrīkst ziest apdegušo vietu ar eļļu vai ziedi!
- 2.1.5. Jāprot rīkoties ar ugunsdzēsamo aparātu.
- 2.1.6. Ugunsgrēka gadījumā jāizsauc ugunsdzēsēji.
- 2.1.7. Skolotājam un audzinātājam jāapmāca skolēni ugunsdrošības jautājumos.

2.2. Kā rīkoties ugunsgrēka gadījumā:

- 2.2.1. Ugunsdzēsēju izsaukšana:
 - 2.2.1.1. Ugunsdzēsēju komandas izsaukšana notiek pa pilsētas telefonu — 01. Jāinformē par adresi (Celmu ielā 6), kas deg un kas informē (ieņemamais amats un uzvārds).
 - 2.2.1.2. Skolēns (jebkurš), ieraugot ugunsgrēku, informē vienalga kuru skolotāju, kurš savukārt informē dežurējošo administratoru. Administrators izsauc ugunsdzēsēju komandu.
- 2.2.2. Tikšanās ar ugunsdzēsējiem:
 - 2.2.2.1. Tikšanās vieta - Sakņu iela, blakus skolai.
 - 2.2.2.2. Atbildīgā persona — strādnieks, kurš izsauca ugunsdzēsējus.
- 2.2.3. Ugunsgrēka dzēšana, pirms nav ieradušies ugunsdzēsēji:
 - 2.2.3.1. Dzēšanai izmantot ugunsdzēsamos aparātus, iekšējos dzēsamos krānus un citus parocīgus līdzekļus.
 - 2.2.3.2. Atbildīgās personas - visi skolotāji un tehniskie darbinieki, pievienojas vecāko klašu skolēni.
- 2.2.4. Gatavošanās evakuācijai:
 - 2.2.4.1. Dežurējošais tehniskais darbinieks atver visas papildus ieejas. Informē par evakuācijas kārtību (iespējams ar īsiem zvanu pārtraukumiem).
 - 2.2.4.2. Atbildīgā persona — direktore, dežurējošais administrators.
 - 2.2.4.3. Stadionā skolotāju vadībā komplektējas vecāko klašu zēnu grupas.
 - 2.2.4.4. Lēmumu pieņem direktore, dežurējošais administrators.
- 2.2.5. Skolēnu evakuācija:
 - 2.2.5.1. Skolēnu evakuācija notiek tikai ar direktores rīkojumu tuvākajā izejā (skatīties evakuācijas shēmu). Izeja – tuvākās izejas durvis.
 - 2.2.5.2. Atbildīgās personas – skolēnus izlaiž un pārbauda klases audzinātāji vai skolotāji, kuri tajā brīdī strādā ar skolēniem.
- 2.2.6. Tikšanās un skolēnu pārbaude:
 - 2.2.6.1. Tikšanās vieta - stadions.
 - 2.2.6.2. Atbildīgā persona - skolotājs, kurš tajā brīdī ir kopā ar klasi.
- 2.2.7. Mantu evakuācija:
 - 2.2.7.1. Pirmām kārtām, evakuē:
 - 2.2.7.2. No kancelejas, arhīva un skolotāju istabas dokumentus (caur galveno izeju),
 - 2.2.7.3. Apģērbu no skolēnu un skolotāju garderobēm (caur galveno izeju).
 - 2.2.7.4. Otrkārt, evakuē vērtīgāko aparāturu no visiem kabinetiem, aktu zāles un sporta zāles un tehniskos materiālus. Evakuācijas izeja - tuvākā izeja.

- 2.2.7.5. Treškārt, evakuē atlikušo inventāru. Evakuācijas izeja - tuvākā izeja.
- 2.2.7.6. Atbildīgā persona – direktores vietnieki, dežūrējošais tehniskais darbinieks, kā arī vecāko klašu skolēni skolotāju pavadībā. Kabinetu atbildīgās personas.
- 2.2.8. Mantu apsardze:
 - 2.2.8.1. Visu evakuēto mantu nes uz stadionu, pārbauda un apsargā apsardze.
 - 2.2.8.2. Atbildīgā persona - direktore, dežūrējošais administrators.

3. ELEKTRODROŠĪBAS NOTEIKUMI

- 3.1. Darba dienas beigās, atstājot savu darba telpu, katram darbiniekam jāpārlicinās, vai atvienoti visi elektriskās strāvas patērētāji (izņemot ledusskapi), atklātie trūkumi jānovērš.
- 3.2. Gludekli drīkst lietot tikai gludinātavā, sildierīces, ventilatorus u.c. elektroierīces drīkst lietot tikai pieaugušā klātbūtnē. Izejot no telpas, tos nedrīkst atstāt ieslēgtus, tie jānovieto tā, lai skolēni nevarētu aizsniegt.
- 3.3. Pirms jaunas elektroierīces lietošanas rūpīgi jāiepazīstas ar lietošanas instrukciju!
- 3.4. Vada no kontaktligzdas drīkst izraut, turot aiz kontaktdakšas.
- 3.5. Nedrīkst lietot elektroierīces ar bojātu pievienojuma vada izolāciju, ar bojātu kontaktdakšu vai pat bez tās, bojātus slēdžus un kontaktligzdas.
- 3.6. Pirms labošanas elektroierīce jāatvieno no strāvas. Bojātas elektroierīces drīkst labot tikai speciālists.
- 3.7. Pirms miksera mazgāšanas tas jāatvieno no strāvas.
- 3.8. Nelieciet trauku ar ūdeni uz elektroierīces. Tas var apgāzties, un ūdens nokļūst uz elektrības vadītājiem.
- 3.9. Neapklājiet elektrisko sildītāju! Ļaujiet ap to cirkulēt gaisam.
- 3.10. Degoša elektroierīce vispirms jāatvieno no strāvas, pēc tam liesma jānoslāpē ar biezu audumu.

4. PIRMĀ PALĪDZĪBA NELAIMES GADĪJUMOS

- 4.1. **Darba kārtība neatliekamās palīdzības sniegšanā nelaimes gadījumos**
 - 4.1.1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe un pirmās palīdzības pieejamība vispārējās izglītības iestādē.
 - 4.1.2. Smagu traumu un saslimšanas gadījumā līdz brīdim, kad ierodas neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādes brigāde, kā arī nelielu sadzīves traumu gadījumos, ja nav apdraudēta izglītojamā veselība un dzīvība, izglītojamajiem pirmo palīdzību sniedz izglītības iestādē.
 - 4.1.3. Izdevumus, kas saistīti ar profilaktisko veselības aprūpi un pirmās palīdzības sniegšanu, finansē no izglītības iestādes dibinātāja līdzekļiem.
 - 4.1.4. Pirmo palīdzību izglītības iestādē sniedz medicīnas kabinetā. Izglītības iestādes medicīnas kabinets atbilst sanitāri higiēniskajām prasībām, ir nodrošināts ar nepieciešamajām medicīniskajām ierīcēm, aprīkojumu un medikamentiem, kā arī ar iespēju izsaukt neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādi.
 - 4.1.5. Vispārējās izglītības iestādē pirmo palīdzību sniedz sertificēta ārstniecības persona - pirmsskolas iestāžu un skolu māsa.
 - 4.1.6. Visi skolā notikušie traumu un nelaimes gadījumi tiek reģistrēti attiecīgos žurnālos un par notikušo informēta skolas administrācija, kā arī cietušā vecāki tiek informēti telefoniski.

- 4.1.7. Cietušo, ja viņš ir spējīgs pats pārvietoties, līdz medpunktam pavada dežūrskolotājs vai skolotājs, kura stundā noticis negadījums. Gadījumos, kad cietušā pārvietošana nav iespējama, medmāsa sniedz nepieciešamo palīdzību uz vietas.
- 4.1.8. Lai palīdzētu medmātai sniegt nepieciešamo neatliekamo palīdzību negadījumā cietušajam, tiek nozīmēts kāds no skolas darbiniekiem.
- 4.1.9. Gadījumos, kad nepieciešams cietušo nogādāt stacionārā, obligāti jāinformē par to vecāki.

4.2. Palīdzības sniedzēja darbība:

- 4.2.1. Lai cietušajam būtu mazāks asiņu zudums, asiņošana jāaptur pēc iespējas ātrāk notikuma vietā, pēc tam jānogādā ārstniecības iestādē.
- 4.2.2. Jebkuras asiņošanas gadījumā pirmā palīdzība jāsniedz ātri, uzmanīgi un apzinīgi, lai pēc iespējas veiklāk, vienkāršāk un efektīvāk apturētu asiņošanu un nesagādātu cietušajam ciešanas.
- 4.2.3. Palīdzības sniedzēja darbības ir:
 - 4.2.3.1. Cietušā sagatavošana asiņošanas apturēšanai,
 - 4.2.3.2. Asiņošanas apturēšana ar spiedošu pārsēju.

4.3. Darbības, kas jāveic, sagatavojot cietušo asins apturēšanai:

Pilnīgi vai daļēji novilkt drēbes un apavus. Lai izvairītos no cietušā papildus traumēšanas un iespējamām sarežģījumiem, nepieciešams:

- 4.3.1. Drēbes novilkt no neskartās, netraumētās puses,
- 4.3.2. Stipras asiņošanas gadījumā pārgriezt un atritinot atbrīvojot brūci,
- 4.3.3. Aukstā laikā atbrīvojot tikai ievainoto ķermeņa daļu,
- 4.3.4. Liela vai pēdas traumas gadījumā apavus pārgriezt aizmugurē vai pa vertikālo šuvi un novilkt, vispirms atbrīvojot papēdi.
- 4.3.5. Atbrīvojot brūci no drēbēm, ja iespējams, vispirms nomazgājot rokas.
- 4.3.6. Noņemt netīrumus apkārt brūcei. Noņemt arī no brūces svešķermeņus, netīrumus, nemazgāt brūci.

4.4. Asiņošanas apturēšana ar spiedošu pārsēju:

- 4.4.1. Asiņojošo ķermeņa locekli pacelt uz augšu.
- 4.4.2. Brūci pārsegt ar pārsienamo materiālu no individuālās paketes, ja tās nav, var izmantot tīru kabatlakatiņu, auduma gabalu, saliekot to spilventiņā, nedaudz piespiest ar pirkstiem un turēt 5 minūtes.
- 4.4.3. Ja asiņošana apstājas, uzlikto materiālu nenoņemt, bet uz tā uzlikt no cita pārsienamā materiāla un vates izveidotu biežāku spilventiņu un nosaitēt nedaudz piespiežot, lai netraucētu asins riņķošanu ievainotajā ķermeņa daļā. Nelikt uz brūces tikai vati. Saitējot roku vai kāju, jāievēro, ka tas jādara no apakšas uz augšu, virzienā no pirkstiem uz ķermeni.
- 4.4.4. Ja asiņošana turpinās, uz pirmā pārsēja uzlikt jaunu pārsēju ar vati. Saitējot roku vai kāju, jāievēro, ka tas jādara no apakšas uz augšu, virzienā no pirkstiem uz ķermeni.
- 4.4.5. Ja stipri asiņo galvas brūce, brūces malas pirms pārsēja uzlikšanas ieteicams savienot ar leikoplastu.
- 4.4.6. Ja ievainota jugulārā vēna (patī lielākā kakla vēna), uzlikt mēreni spiedošu pārsēju, lai sirdī neiekļūtu gaiss, kas paralizē sirds darbību.
- 4.4.7. Pie atvērtiem krūšu kurvja ievainojumiem, ja ir lielas caurejošas brūces, kad no brūces ar gaisu tiek izstumts receklains šķidrums, tās jāhermetizē, uzliekot virsū paketes piesūcināto blīvo iesaiņojumu un pārklājot pāri polietilēna plēvi.
- 4.4.8. Ja ir asiņošana no auss un asiņošanas iemesls nav ārēja brūce, nekavējoties izsaukt ātro medicīnisko palīdzību.

4.5. Asiņošanas apturēšana no deguna:

- 4.5.1. Nosēdināt cietušo tā, lai viņa galva būtu nedaudz noliekta uz priekšu.
- 4.5.2. Saspiest degunu ar pirkstiem uz 2 - 3 minūtēm.
- 4.5.3. Uz virsdegunes un pakauša uzlikt aukstu kompresi.
- 4.5.4. Neatļauj cietušajam elpot caur degunu un to noņņaupt.
- 4.5.5. Cietušajam jāliek izspļaut asinis, kas nonākušas mutē, jo nonākušas kuņģī, tās var izsaupt vemšanu.

4.6. Iekšējās asiņošanas apturēšana:

- 4.6.1. Iekšējo asiņošanu praktiski nav iespējams apturēt bez medicīniskā personāla līdzdalības.
- 4.6.2. Ja ir iekšējā asiņošana vai aizdomas par to, cietušajam jānodrošina miers.
- 4.6.3. Pie iespējamās asiņošanas vietas (vēders, galva, krūtis) pielikt aukstumu (polietilēna maisiņu ar ledu, aukstu ūdeni, sniegu) un nedot dzert.
- 4.6.4. Izsaupt ātro medicīnisko palīdzību.
- 4.6.5. Ja cietušais vemj asinis, uzlikt aukstumu uz vēdera, nedot dzert, izsaupt ātro medicīnisko palīdzību.

4.7. Asiņošanas veidi un tās sekas:

- 4.7.1. Asiņošanu iedala ārējā un iekšējā.
- 4.7.2. Iekšējā asiņošana rodas, kad bojāti iekšējie orgāni. Iekšējās asiņošanas gadījumos asinis sakrājas vēdera, krūšu dobumos.
- 4.7.3. Atkarībā no asinsvada bojājuma veida izšķir:
 - 4.7.3.1. Arteriālo asiņošanu, kas ir visbīstamākā, asinis ir spilgti sarkanā krāsā, nāk no brūces pulsējoši,
 - 4.7.3.2. Venozo asiņošanu, lēnāka, asinis tumši sarkanā krāsā,
 - 4.7.3.3. Kapilāro asiņošanu, pie nelieliem ievainojumiem,
 - 4.7.3.4. Jaukto asiņošanu, ja vienlaicīgi asiņo artērijas un vēnas. To novēro, ja ir dziļas brūces.
- 4.7.4. Vīrieša organismā ir apmēram 5 litri asiņu, sievietes - 4,5litri. Cilvēka organisms nejūt 500 ml asiņu zaudējumu, 1000 ml - jau var būt bīstami, bet vairāk par 1000 ml - dzīvību apdraudoši. Ja zaudēts vairāk par 2000 ml asiņu, cilvēku var glābt, nekavējoties un ātri atjaunojot zaudēto asins daudzumu.

4.8. Pirmās palīdzības sniegšana cietušajam no elektriskās strāvas:

- 4.8.1. Elektrotraumas gadījumā, cietušais atbrīvojams no strāvas iedarbības un tam sniedzama medicīniskā palīdzība.
- 4.8.2. Nekavējoties izslēgt elektroiekārtu, no kuras cietušais guvis elektrotriecienu ar tuvāko slēdzi, svirslēdzi.
- 4.8.3. Cietušais jānogulda un jānodrošina tam pilnīgs miers, nekavējoties jāizsauc ātrā medicīniskā palīdzība. Kamēr atbrauc medicīniskā palīdzība, cietušajam jānodrošina svaigs gaiss.
- 4.8.4. Ja apstājusies elpošana un sirdsdarbība, cietušais mākslīgi jāelpina un tam jāizdara sirds masāža. Cietušais jānogulda uz muguras. Elpināšanu veikt caur aptiecinā esošo elpināšanas masku, uzliktot to uz cietušā atvērtās mutes, vispirms atliecot galvu. Elpināt, iepūšot gaisu plaušās. Pēc tam noņemt masku, izlaist gaisu no cietušā plaušām. Pamīšus ar elpināšanu veikt sirds masāžu, liekot abas rokas krūškurvja vidū un izdarot 15-20 spēcīgus grūdienus. Elpināšanu un sirds masāžu atkārtot, kamēr cietušajam atjaunojas sirdsdarbība un elpošana.

4.9. Pirmā palīdzība kaulu lūzuma gadījumā:

- 4.9.1. Kaulu lūzumu gadījumā, cietušajam rodas spēcīgas sāpes, sevišķi kustinot traumēto locekli.
- 4.9.2. Izšķir slēgtos lūzumus, kad nav bojāti audi un āda, un vaļējos lūzumus, kad lūzušie kauli bojājuši apkārtesošos audus un ādu.
- 4.9.3. Cietušo locekli novietot miera stāvoklī, nofiksēt ar šinu vai citu līdzīgu priekšmetu, piesienot tā, lai šina aizsniegtu arī blakus esošos kaulus, starp kuriem ir cietušais kauls.
- 4.9.4. Mugurkaula lūzuma gadījumā, cietušais ļoti uzmanīgi jānovieto uz horizontālas virsmas guļus uz muguras, ja tas nesagādā cietušajam vēl lielākas sāpes. Pretējā gadījumā cietušo nevajag pārvietot, jo tas var izsaukt muguras smadzeņu bojājumus.
- 4.9.5. Nekavējoties izsaukt ātro medicīnisko palīdzību, apsegt cietušo ar aptieciņā esošo folijas segu - ar spožo pusi uz iekšu, ja ārā ir auksti un cietušais jāsasilda, ar spožo pusi uz ārpusi, ja ārā ir karsti un cietušais jāpasargā no tiešiem saules stariem.

4.10. Pirmā palīdzība pie termiskajiem apdegumiem:

- 4.10.1. Termiskie apdegumi ir augstas temperatūras ietekme uz ķermeņa daļu, tā audiem, parasti apdedzinoties ar atklātu liesmu.
- 4.10.2. Izšķir 4 apdeguma pakāpes:
 - 4.10.2.1. 200.1. 1.pakāpe - ādas apsārtums,
 - 4.10.2.2. 200.2. 2.pakāpe - pūslīšu rašanās uz apdedzinātās vietas,
 - 4.10.2.3. 200.3. 3.pakāpe - audu atmiršana, melnu plankumu rašanās,
 - 4.10.2.4. 200.4. 4.pakāpe - atmirst ne tikai āda, bet arī zemādas audi un kauli.
- 4.10.3. Nedrīkst raut no ķermeņa pielipušo apģērbus, pārdurot pūslīšus, smērēt uz apdeguma vietas smēres vai bērt ko citu virsū. Novilkt apģērbus, uz apdeguma uzlikt sausu sterilu saiti. Izsaukt ātro medicīnisko palīdzību.

4.11. Bezsamaņa:

- 4.11.1. Biežākās pazīmes:
 - 4.11.1.1. bērns nereaģē uz kairinājumu, muskuļi atslābuši (šļauganums),
 - 4.11.1.2. bērns neatbild,
 - 4.11.1.3. bāla āda.
- 4.11.2. *Svarīgi* - bezsamaņas gadījumā galvenokārt jābaidās no elpošanas traucējumiem. Tie var kļūt dzīvībai bīstami. Nekavējoties izsaukt "Ātro palīdzību."

5. EKSKURSIJU UN PĀRGĀJIENU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA

5.1. Vispārīgie noteikumi:

- 5.1.1. Pirms došanās ekskursijā vai pārgājienā atbildīgā persona direktoram iesniedz rakstisku informāciju, kurā norādīts ekskursijas mērķis, maršruts, ilgums, dalībnieku saraksts, vecums, pārvietošanās veids, nakšņošanas vieta, saziņas iespējas un pirmās palīdzības sniegšanas iespējas.
- 5.1.2. Atbildīgās personas funkcijas ir šādas:
- 5.1.3. Nodrošināt nelaimes gadījumā cietušajam pirmās palīdzības sniegšanu notikuma vietā un, ja nepieciešams, izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību vai organizēt cietušā nogādāšanu ārstniecības iestādē,
 - 5.1.3.1. Par nelaimes gadījumu nekavējoties informēt direktoru un cietušā vecākus,
 - 5.1.3.2. Bīstamā situācijā pārtraukt ekskursiju un informēt direktoru,

- 5.1.3.3. Nodrošināt vecāku informēšanu par ekskursijas mērķi, maršrutu, ilgumu, pārvietošanās veidu, nakšņošanas vietu, saziņas iespējām un pirmās palīdzības sniegšanas iespējām.
- 5.1.4. Vecāki informē atbildīgo personu par sava bērna veselības traucējumiem vai specifiskām īpatnībām, ja tam nepieciešama īpaša uzmanība, kā arī par iespējām sazināties ar viņiem.

5.2. Ekskursijas organizēšanas un vadīšanas noteikumi:

- 5.2.1. Ekskursijā var piedalīties skolēni no 1-12. klasei, kuri izgājuši medicīnisko apskati. Slimo skolēnu piedalīšanos ekskursijā izlemj ar skolas medicīnas darbiniekiem. Jābūt aptieciņai.
- 5.2.2. Ekskursija Latvijas republikas robežās un ārpus Latvijas republikas robežām var organizēt tikai ar direktora atļauju. Pirms došanās ekskursijā vai pārgājienā ekskursijas organizētājs direktorei iesniedz rakstisku informāciju, kurā norādīts ekskursijas mērķis, maršruts, ilgums, dalībnieku skaits, vecums, pārvietošanās veids, nakšņošanas vieta, saziņas iespējas, drošības noteikumu veids, pirmās palīdzības iespējas. Pieteikumu iesniedz divos eksemplāros - viens paliek skolā, otru ņem līdzī grupas vadītājs. Pieteikums tiek sastādīts valsts valodā.
- 5.2.3. Grupas sastāvā ne vairāk kā 40 cilvēki. To pavada klases audzinātājs (grupas vadītājs) un kāds no vecākiem vai skolotājiem (vadītāja palīgs). Grupa var doties ekskursijā tikai divu pieaugušu vadītāju pavadībā.
- 5.2.4. Ekskursijas vadītāji nes atbildību par skolēniem no ekskursijas pirmās dienas līdz pēdējai minūtei. Nav nekādu iemeslu, kurš atļautu vadītājiem pamest skolēnus.
- 5.2.5. Nodrošina drošības noteikumu "Par drošību ekskursijās un pārgājienos" ievērošanu. Noteikumos ietilpst ceļu drošības noteikumi, drošība atpūtas punktos, objekta teritorijā, kur notiek ekskursijas.
- 5.2.6. Plānojot ekskursiju ar autobusu, jāievēro, ka dienā drīkst nobraukt ne vairāk kā 200-250km. Izmantojot autotransportu, jāievēro "Autotransporta izmantošanas noteikumi".
- 5.2.7. Saudzēt dabu! Grupa nedrīkst pēc sevis atstāt nekārtību. Atpūta ar ugunsкура dedzināšanu atļauta tikai speciālās, tam paredzētās vietās. Pacensties ekskursijas laikā veikt kaut ko derīgu tai vietā, kuru apmeklē. Ievērot privātīpašumu robežas. Tāpēc jebkura pārvietošanās jāaskaņo uz vietas un jāsaņem īpašnieka atļauja. Ja atļaujas nav, atrašanās šajā vietā nav iespējama.
- 5.2.8. Pēc nelaimes gadījuma jānodrošina pirmās palīdzības sniegšana notikumu vietā, jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība un, ja nepieciešams, jāorganizē cietušā nogādāšana ārstniecības iestādē. Pēc nelaimes gadījuma nekavējoties jāinformē direktore un cietušā vecāki vai personas, kas viņus aizstāj. Bīstamā situācijā pārtraukt ekskursiju.
- 5.2.9. Skolēnu vecāki informē atbildīgo personu par sava bērna veselības traucējumiem vai specifiskām īpatnībām, ja tam nepieciešama īpaša uzmanība, un par saziņas iespējām ar viņiem.
- 5.2.10. Skolotājiem, kuri organizē ekskursiju, pašiem jāorganizē savu stundu aizvietošana un par to jāziņo direktores vietniecei.
- 5.2.11. Pieteikumus ekskursijām vai pārgājieniem uzrādīt skolas medmāsai, lai novērstu iespējamus traucējumus un zinātu par skolēna veselības īpatnībām.

5.3. Pārgājienu organizācijas un vadīšanas noteikumi:

- 5.3.1. Pārgājienā drīkst doties 2. -12. klases skolēni, kuri izgājuši medicīnisko apskati. Slimiem skolēniem nav atļauts doties pārgājienā. Katrā konkrētā gadījumā jākonsultējas ar skolas medicīnas darbiniekiem. Jābūt aptieciņai.

- 5.3.2. Atļauju pārgājieniem dod skolas direktore vai viņas vietnieki. Jāsastāda dalībnieku saraksts. Iesniegumā sarakstam jābūt uzrakstītam divos eksemplāros — viens paliek skolā, otrs jāņem līdzi. Iesniegumu jāraksta valsts valodā.
- 5.3.3. Grupas sastāvs - vienas klases skolēni ne vairāk kā 30 cilvēki. Ar viņiem iet grupas vadītājs - klases audzinātājs vai vadītājs. Grupa var doties pārgājienā tikai tad, kad ir divi pieaugušie vadītāji.
- 5.3.4. Pārgājiena vadītāji pilnīgi atbild par skolēniem no pirmās līdz pēdējai pārgājiena minūtei. Nav tāda iemesla, kurš atļautu vadītājiem pamest grupu.
- 5.3.5. Pirms pārgājiena skolotājs - vadītājs pārbauda apģērbu, apavus, pārgājiena dalībnieku ekipējumu, izskaidro drošības noteikumus un pārbauda to apgūšanu. Noteikumos jāiekļauj: skolēnu uzvedība visa ceļa garumā, apstāšanās vietā, vispārējie ugunsdzēsības noteikumi, piesardzība ar indīgiem augiem, kā arī sprāgstošām vielām.
- 5.3.6. Ceļojumu un pārgājienu aptuvenās normas:

Dienas	Cik kg uz km			
	11-12 gadi	13-14 gadi	15-16gadi	17 gadi
1 diena	3 kg/12km	5 kg/15km	6 kg/20km	6-8 kg/24 km
2 dienas	3kg/20km	6 kg/24km	6-10kg/30-35km	8-12 kg/40 km
3 dienas	-	6 kg/30km	8-12kg/45-50km	10-14kg/50-60km

- 5.3.7. Grupa pārvietojas kolonnā pa diviem cilvēkiem, pa ceļa kreiso malu. Kolonnu vada grupas vadītājs vai klases audzinātājs. Vadošais un noslēdzošais katru reizi brīdina par transporta kustību. Kolonnā pirmās iet meitenes un dalībnieki, kas ir fiziski vājāki, noslēdz kolonnu zēni un dalībnieki, kuri fiziski stiprāki.
- 5.3.8. Pārgājiena laikā peldēšanos skolēniem nedrīkst atļaut.
- 5.3.9. Pārvietošanās laikā atpūta tiek organizēta pēc katrām 45-50 minūtēm uz 10-15 minūtēm. Apstāšanās pusdienot dienas vidū uz 2-4 stundām atkarībā no gaisa temperatūras. Kopējais aktīvais pārvietošanās laiks diennaktī - 6 stundas.
- 5.3.10. Sargāt dabu! Grupa nedrīkst atstāt pēc sevis netīru, piegružotu vidi.
- 5.3.11. Ugunsgružu dedzināšana atļauta tikai speciāli šim nolūkam iekārtotās vietās. Veikt kaut ko derīgu pārgājiena laikā (savākt atkritumus, attīrīt avotu, atjaunot brīdināšanas zīmes, salabot skudru pūžņus, nožogojumus utt).
- 5.3.12. Pārgājiena vadītājiem labi jāzina "Pirmās palīdzības sniegšanas noteikumi" līdz ātrās palīdzības atbraukšanai.

5.4. Autotransporta izmantošanas noteikumi:

- 5.4.1. Skolēnu pārvadāšanai atļauts izmantot tikai autobusus.
- 5.4.2. Autobusam ir jābūt transportlīdzekļu valsts tehniskās apskates uzlīmei, kura apstiprina, ka izieta tehniskā apskate. Speciāla autobusa pārbaude pirms ekskursijas nav nepieciešama.
- 5.4.3. Autobusam jābūt nodrošinātam ar divām speciālām zīmēm, diviem ugunsdzēsamiem aparātiem un diviem koka āmuriem, lai avārijas gadījumā varētu izsist stiklus.
- 5.4.4. Autobusu vadīt ir tiesības šoferiem ar ne mazāk kā 3 gadu nepārtrauktu darba stāžu.
- 5.4.5. Cilvēku skaits grupā nedrīkst pārsniegt paredzēto vietu skaitu autobusā. Grupu jāpavada diviem pieaugušiem cilvēkiem. Sānu logiem autobusā jābūt aizvērtiem. Ventilāciju jāveic caur augšējām lūkām.

- 5.4.6. Kustība sākas tikai pie aizvērtām durvīm, kad visi pasažieri ir savās vietās. Braukšanas laikā staigāšana pa autobusa salonu ir aizliegta. Aizliegts braukšanas laikā atvērt logus, izsviest pa logu papīrus utt.
- 5.4.7. Autobusa durvis tiek atvērtas tad, kad autobuss apstājas. Pirmie iziet pieaugušie, pēc tam skolēni. Kategoriski aizliegts uzreiz pēc izkāpšanas no autobusa pāriet uz ceļa otro malu.
- 5.4.8. Ekskursijas vadītājam (skolotājam) jābūt atļaujai (skolēnu saraksts). Ceļa lapā jābūt norādītam maršrutam, izbraukšanas laikam, ekskursijas ilgumam, skolotāja - ekskursijas vadītāja uzvārdam. Ekskursijas vadītājs visu laiku vizuāli pārbauda šoferi - vai tas nav noguris pie stūres vai slimis, vai iereibušā stāvoklī.

6. HIGIĒNAS PRASĪBAS SKOLĒNIEM

- 6.1. Skolēna apģērbam jābūt tīram un kārtīgam.
- 6.2. Skolēniem jāievēro higiēnas pamatprasības, gan rūpējoties par sava ķermeņa roku, matu tīrību.
- 6.3. Skolēniem jāmazgā rokas pirms ēšanas, pēc tualetes apmeklējuma.
- 6.4. Nodarbību telpā ar virsdrēbēm atrasties nedrīkst; jābūt maiņas apaviem.
- 6.5. Skolas ēdnīcā aizliegts ienākt virsdrēbēs.

7. MASU PASĀKUMU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA

7.1. Vispārīgie noteikumi:

- 7.1.1. Mērķis - nodrošināt skolēnu drošību Liepājas 7.vidusskolas rīkotajos pasākumos.
- 7.1.2. Liepājas 7.vidusskolas rīkotie pasākumi ir koncerti, diskotēkas, konkursi un citi kultūrizglītojoši un atpūtas pasākumi, kuri notiek pēc mācību stundām un vakaros.
- 7.1.3. Noteikumi attiecas uz pasākumiem Liepājas 7.vidusskolas telpās, tās teritorijā un uz Liepājas 7.vidusskolas rīkotajiem pasākumiem ārpus skolas telpām un teritorijas.

7.2. Atbildība par pasākumu organizēšanu, instruktāžu:

- 7.2.1. Liepājas 7.vidusskolas rīkotajos pasākumos skolēniem parasti tiek apvienota izglītojošā vai kultūras daļa (koncerts, konkurss, utt.) un atpūtas daļa (diskotēka, balle).
- 7.2.2. Pasākumi notiek pēc Liepājas 7.vidusskolas pasākuma plāna. Klašu pasākumi notiek pēc klašu audzinātāja plāna.
- 7.2.3. Pasākumus var rīkot skolas vadība vai skolēnu līdzpārvalde saskaņā ar pasākumu plānu.
- 7.2.4. Par skolas pasākumu organizēšanu atbild direktore un direktores vietniece audzināšanas darbā:
- 7.2.5. Saskaņojot vietu, laiku un scenāriju ar pasākuma organizatoru,
- 7.2.6. Nozīmējot atbildīgās personas, kuras tiek apstiprinātas ar direktores rīkojumu,
- 7.2.7. Informējot policijas iecirkni par pasākumu laku, vietu, atbildīgajām personām.
- 7.2.8. Par pasākumu atbildīgā persona kontrolē telpu atbilstību drošības noteikumiem.
- 7.2.9. Par klases pasākumu organizēšanu atbild klases audzinātājs:
 - 7.2.9.1. Saskaņojot pasākumu ar direktores vietnieci audzināšanas darbā,
 - 7.2.9.2. Nodrošinot kārtību un skolēnu drošību.

7.3. Skolēnu atbildība par savu drošību un uzvedību skolas pasākumos:

- 7.3.1. Pasākuma laikā skolēni uzvedas atbilstoši Liepājas 7.vidusskolas iekšējās kārtības noteikumiem un izpilda atbildīgās personas mutiskos ieteikumus un rīkojumus, sevišķi attiecībā uz:
 - 7.3.1.1. Alkohola, cigarešu un citu apreibinošu vielu nelietošanu,
 - 7.3.1.2. Savu vienaudžu neaizskaršanu,
 - 7.3.1.3. Inventāra nebojāšanu.
- 7.3.2. Pārkāpuma gadījumā sekas paredz Liepājas 7.vidusskolas iekšējās kārtības noteikumi.
- 7.3.3. Alkohola lietošanas gadījumā nekavējoties tiek informēti skolēnu vecāki, kas skolēnu nogādā mājās. Ja vecāki nav sastopami, bērns tiek nogādāts medicīnas iestādē. Atbildīgā persona informē vecākus.
- 7.3.4. Pasākumu laikā nedrīkst vairākkārtīgi atstāt un atkal atgriezties pasākuma vietā.
- 7.3.5. Skolēni ievēro ugunsdrošības un elektrodrošības noteikumus saskaņā ar Liepājas 7.vidusskolas drošības noteikumu 2. un 3. punktu.

7.4. Rīcība ārkārtas situācijās:

- 7.4.1. Skolēns, kas pirmais pamana bīstamo situāciju (dūmi, kabeļu dzirksteļošana, vienaudžu neļauta uzvedība, traumas), ziņo par to atbildīgai personai.
- 7.4.2. Ja skolotāja nav tuvumā, skolēns ziņo par ārkārtas situāciju pa telefonu 112:
 - 7.4.2.1. Norāda objektu,
 - 7.4.2.2. Ziņo, vai ir cietušie, vai nepieciešama citu dienestu palīdzība,
 - 7.4.2.3. Nosauc savu vārdu, uzvārdu un telefona numuru, pa kuru ir iespējam piezvanīt un saņemt papildus informāciju.
- 7.4.3. Skolas demolēšanas, inventāra bojāšanas un citas neatļautās uzvedības gadījumā pasākums tiek pārtraukts.

8. CITU IZGLĪTĪBAS IESTĀDES PASĀKUMU ORGANIZĒŠANA

- 8.1. Pirms pasākuma atbildīgais pedagogs pārliecinās par telpu tehniskā nodrošinājuma piemērotību attiecīgajam pasākumam, atbilstību ekspluatācijas un drošības prasībām, kā arī saskaņo ar vadītāju pasākuma plānu. Plānā norāda attiecīgā pasākuma norises laiku, vietu, aptuveno dalībnieku skaitu un veicamos drošības pasākumus.
- 8.2. Atbildīgā pedagoga pienākumi:
 - 8.2.1. piedalīties pasākumā un nodrošināt šo noteikumu 7. punktā minēto drošības noteikumu ievērošanu,
 - 8.2.2. informēt pašvaldības policiju vai Valsts policiju par pasākuma norises laiku un vietu,
 - 8.2.3. ārpus izglītības iestādes teritorijas rīkotos pasākumus saskaņot ar vietējo pašvaldību,
 - 8.2.4. informēt Valsts policiju par pasākuma norisi, ja transportlīdzekļu kustība var apdraudēt izglītojamo dzīvību vai veselību.

9. SPORTA SACENSĪBU ORGANIZĒŠANAS KĀRTĪBA

- 9.1. Sporta sacensības un nodarbības (izņemot specifiskos sporta veidus apvidū) rīkojamas sporta bāzēs vai sporta nodarbībām pielāgotās telpās, kas atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

- 9.2. Rīkojot sporta sacensības un nodarbības īrētās telpās, vadītājs pārliecinās par telpu un to aprīkojuma piemērotību attiecīgajam pasākumam un iepazīstas ar uzraudzības dienestu atzinumiem par telpu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.
- 9.3. Sporta sacensības un nodarbības notiek tikai tādos laikapstākļos, kas neapdraud izglītojamo veselību un drošību.
- 9.4. Sporta sacensībās ir klāt izglītības iestādes ārstniecības persona vai cita sertificēta ārstniecības persona, vai vadītāja norīkota par pirmās palīdzības sniegšanu atbildīgā persona.
- 9.5. Rīkojot vairāku izglītības iestāžu sporta sacensības, sacensību organizētājs ievēro šo noteikumu 9. punktā noteiktās prasības.
- 9.6. Ne vēlāk kā trīs dienas pirms sporta sacensībām atbildīgais pedagogs informē dalībnieku vecākus par sacensību veidu, laiku, vietu, pārvietošanās iespējām, atbildīgo pedagogu un saziņas iespējām.
- 9.7. Pirms piedalīšanās vairāku izglītības iestāžu sporta sacensībās atbildīgā persona iesniedz vadītājam rakstisku informāciju, kurā norādīts sacensību laiks, vieta, pārvietošanās iespējas, izglītojamo saraksts, personas dati un datums, kad izglītojamais iepazīstināts ar drošības noteikumiem un veikta veselības pārbaude.
- 9.8. Vadītājs nodrošina, lai izglītības iestādēs īstenotajās profesionālās ievirzes izglītības programmās un organizētajās sporta nodarbībās (izņemot sporta stundas) piedalītos tikai tie skolēni, kuriem ir ģimenes ārsta vai sporta ārsta mācību gada sākumā izsniegta izziņa par atļauju darboties paaugstinātas fiziskās slodzes apstākļos.
- 9.9. Skolēnam vai vecākiem ir pienākums informēt izglītības iestādes ārstniecības personu vai klases audzinātāju, ja ārsts izglītojamam ieteicis veikt izmaiņas fiziskajās nodarbībās.
- 9.10. Izglītības iestādes ārstniecības persona vai klases audzinātājs informē sporta skolotāju vai treneri par skolēna veselības stāvokli katru reizi pēc traumas vai gadījumā, ja izglītojamam skolēnam īpašas prasības.

10. RĪCĪBA EKSTREMĀLĀS SITUĀCIJĀS

10.1. Instrukcija, ja tiek atrastas sprāgstvielas:

- 10.1.1. Nepieciešams ievērot sekojošus piesardzības mērus:
 - 10.1.1.1. Kategoriski aizliegts pacelt, izkustināt no vietas jebkuru sprāgstošu priekšmetu un pieskarties tam,
 - 10.1.1.2. Aizliegts neitralizēt artilērijas šāviņus, mīnas, granātas, aviobumbas un sprāgstdeglus,
- 10.1.2. Nedrīkst noņemt no atrastām mīnām, munīcijas maskējošo zemes iekārtu, izņemt tās no zemes un neitralizēt, izņemot detonatoru,
- 10.1.3. Aizliegts dedzināt ugunsiskus vietās, kuras iepriekš nav pārbaudītas,
- 10.1.4. Nedrīkst sprāgstošus priekšmetus un detonatorus sviest ugunskurā, kā arī izmantot zivju apdullināšanai,
- 10.1.5. Aizliegta peldēšanās ūdens rezervuāros, kuri nav pārbaudīti (vai tur nav sprāgstošas vielas),
- 10.1.6. Aizliegts skolēniem spēlēties pamestās drupās, brikšņos, gravās,
- 10.1.7. Aizliegts veikt pārgājienus, pastaigas un ekskursijas pa neapgūtām teritorijām un maršrutiem.

Atcerēties vietu, kur atrasts sprāgstošais priekšmets, un nekavējoties ziņot par to pilsētas Domei, policijai, namu pārvaldei, zemessargiem, pieaugušajiem.

10.2. Pareiza rīcība dabas stihiju un katastrofu gadījumā:

10.2.1. Plūdi:

10.2.1.1. Plūdi rodas, kad pārplūst upes vai ūdenstilpnes. Plūdi rodas pēc stiprām lietusgāzēm un palu laikā.

10.2.1.2. Rīcība plūdu gadījumos:

10.2.1.3. No plūdiem var patverties ēkās. Ja ir paredzami plūdi, tad jāsavāc iespējami daudz dzeramā ūdens, pārtikas un sērkokociņu. Guļvieta jāiekārto ēkā augstāk, jāpārceļas uz augstāku stāvu.

10.2.1.4. Kamēr ir plūdu draudi, ēku, kurā ir patvērumš, nedrīkst pamest. Jāpaliek ēkā līdz brīdim, kamēr nokrītas ūdenslīmenis vai ierodas glābēji.

10.2.1.5. Plūdos pārvietoties ir bīstami.

10.2.2. Pērkona negaiss:

10.2.2.1. Pērkona negaiss rodas, siltam un mitram gaisam ceļoties augšup un saskaroties ar vēsākām gaisa masām. Iespaidīgākās parādības negaisa laikā ir pērkons un zibens. Zibens ir elektrisko lādiņu izlāde. Zibens trieciena spēks ir pietiekams, lai nopostītu celtni, nogalinātu cilvēku vai dzīvnieku. Visizplatītākais ir līnijzibens, taču sastopamas arī citas zibens formas: krellzibens, plaikšņzibens un lodveida zibens.

10.2.2.2. Rīcība pērkona negaisa laikā:

10.2.2.2.1. Atrodies ārpus mājas, nevajadzētu slēpties zem augstiem, atsevišķi augošiem kokiem vai pie lieliem laukakmeņiem. Zibens bieži iesper dažādos kokos, gandrīz nekad krūmos. Jāslēpjas kādā sausākā bedrē, ieplakā, kājās vēlams vilkt gumijas apavus. Ja līdzī ir kāds sauss materiāls, jāapsēžas uz tā (saus materiāls kalpo kā izolācijas materiāls, novēršot zibens draudus). Nedrīkst sēdēt uz mitras virsmas. Jāatbrīvojas no gariem priekšmetiem, īpaši metāla priekšmetiem (piemēram, makšķeres).

10.2.2.2.2. Dažkārt elektrisko izlādi var sajūst kā tirpoņu ādā vai matu celšanos stāvus, tad pēc iespējas ātrāk jānoguļas.

10.2.2.3. Atrodies telpās, tuvojoties negaisam, jāaizver visi logi, jāizslēdz elektroierīces, jāatvieno antena no televizora.

10.2.2.4. Sastopoties ar lodveida zibeni, nedrīkst kustēties un bēgt, jo gaisa svārstību ietekmē tas pārvietosies kustīgā objekta virzienā. Nedrīkst izturēties agresīvi un pieskarties lodveida zibenim ar kādu priekšmetu. Nedrīkst tuvojoties elektroierīcēm un metāla priekšmetiem (kad ir zibens, nedrīkst turēt rokā metāla priekšmetus).

10.2.3. Viesuļvētras, vētras:

10.2.3.1. Viesuļvētras, vētras ir vējš ar ļoti lielu ātrumu un stiprumu.

10.2.3.2. Rīcība vētras laikā:

10.2.3.2.1. Nepieciešams meklēt drošu patvērumu. Telpās jāaizver visi logi, durvis, lūkas, jāizslēdz elektroierīces, jānoņem visi priekšmeti no balkona.

10.2.3.2.2. Jābūt gatavam, ka var pārtrūkt elektrības padeve un tuvākā laikā elektrības mājā var nebūt.

10.2.3.2.3. Vētras laikā nedrīkst atrasties logu tuvumā un bez īpašas nepieciešamības atstāt telpas.

10.2.3.2.4. Nedrīkst stāvēt zem kokiem, elektrolīnijām vai novietot tur automašīnas. Nelietot lietussargus.

10.2.3.2.5. Netuvoties sarautiem elektrolīniju vadiem.

10.2.3.2.6. Atrodies ārpus telpām, jāizvēlas vieta, kur nogaidīt vētras beigšanos, piemēram, ieplaka vai grāvis.

10.2.4. Zemestrīce

10.2.4.1. Rīcība zemestrīces gadījumā:

- 10.2.4.1.1. Ja, sākoties zemestrīcei, cilvēki atrodas telpās, nevajag censties ēku pamest, bet jāpaslēpjas zem galda vai kāda cita līdzīga priekšmeta. Jāturas tālāk no stikliem. Zemestrīces laikā drošākās vietas ir telpu iekšējo sienu stūri. Drošāk atrasties ir ēku apakšējos stāvos.
- 10.2.4.1.2. Atrodoties automobilī, tas jāaptur un jānogaida zemestrīces beigas. Zemestrīces laikā nedrīkst kāpt ārā no automobiļa.
- 10.2.4.1.3. Atrodoties ārpus ēkām, nedrīkst palikt augstu ēku tuvumā, kā arī slēpties metro vai kādā citā tunelī.
- 10.2.4.1.4. Pēc zemestrīces nevajag uzreiz atgriezties ēkās, jo var būt nākamie zemes satricinājumi.

INSTRUKTĀŽAS SKOLĒNIEM

11. VISPĀRĒJĀ INSTRUKTĀŽA

11.1. Iepazīstināšana ar skolas iekšējās kārtības noteikumiem, klases noteikumiem.

11.2. Ceļu satiksmes noteikumu(CSN) ievērošana:

- 11.2.1. Iet pa ceļa kreiso pusi,
- 11.2.2. Kolonna iet pa ceļa labo pusi, neaizņemot visu ceļu,
- 11.2.3. Pārejot ceļu, paskatās pa kreisi, tad ceļa vidū – pa labi,
- 11.2.4. Brauc pa ceļa labo pusi,
- 11.2.5. Neslēpo, nepikojas, negrūstās un nespēlējas uz ceļa,
- 11.2.6. Nesludinās, nebrauc ar ragaviņām vai slēpēm no kalniņa, kas atrodas ļoti tuvu ceļam.

11.3. Braukšana ar sabiedrisko transportu:

- 11.3.1. Autobusu apiet no aizmugures,
- 11.3.2. Autobusā uzvedas kārtīgi: ja ir sēdvietas, nestāv ejā starp krēsliem,
- 11.3.3. Ļauj vispirms iekāpt vecākiem cilvēkiem un meitenēm,
- 11.3.4. Piedāvā vietu vecākiem cilvēkiem,
- 11.3.5. Nelieto apšaubāmas kvalitātes, bojātus transporta līdzekļus.

11.4. Uzvedība sabiedriskā vietā:

- 11.4.1. Uzvedas klusu, pieklājīgi, netrokšņo,
- 11.4.2. Ievēro kārtību,
- 11.4.3. Izvairās no kontaktiem ar aizdomīgiem, nepazīstamiem cilvēkiem, kas cenšas iepazīties uz ielas vai kādā sabiedriskā vietā nepieņem aizdomīgus apšaubāmus piedāvājumus
- 11.4.4. Ja jūtas apdraudēts, griežas pēc palīdzības pie pieaugušajiem vai kādā veidā pievērš cilvēku uzmanību,
- 11.4.5. Sabiedriskās vietās un uz ielas var atrasties ne ilgāk kā līdz plkst. 22.00.

11.5. Ugunsdrošības noteikumi:

- 11.5.1. Nekurina ugunsurus neatļautās vietās,
- 11.5.2. Aizejot nodzēš ugunsuru,
- 11.5.3. Nespēlējas ar sērkokociņiem un šķiltavām,
- 11.5.4. Ievēro noteikumus, kurinot plīti, krāsnis, ugunsurus.

11.6. Elektrodrošības noteikumi:

- 11.6.1. Neaiztiek norautus elektrības vadus, ja tādus redz, ziņo pieaugušajiem,
- 11.6.2. Nelieto bojātas elektroierīces, tās pastāvīgi necenšas salabot,
- 11.6.3. Elektroierīcēm nepieskaras ar mitrām rokām.

11.7. Uzmanīgi ar svešiem dzīvniekiem, čūskām, nepazīstamiem augiem un sēnēm:

- 11.7.1. Mežā, purvainās, krūmainās vietās jāskatās, kur liek kāju, roku,
- 11.7.2. Neglauda svešus suņus (suņi, lapsas u.c.-trakumsērgas pārnēsātāji),
- 11.7.3. Nepazīstamus augus, sēnes nebāž mutē, neliek uz mēles.

11.8. Medikamentu lietošana:

11.8.1. Pieaugušo ziņas nelieto nekādas tabletes, ziedes, pulverišus,

11.8.2. Ja nepieciešama medicīniskā palīdzība, to lūdz pieaugušajiem vai zvana 112.

11.9. Darbības ekstremālās situācijās:

11.9.1. Novērtē situāciju un nepieciešamības gadījumā zvana 112,

11.9.2. Izvērtējot konkrēto situāciju, glābj savu dzīvību, rūpējas par savu drošību,

11.9.3. Ja tas neapdraud paša dzīvību un veselību, sniedz palīdzību citiem,

11.9.4. Nekavējoties griežas pēc palīdzības pie pieaugušajiem.

11.10. Uzmanīgi uz un pie ūdens:

11.10.1. Ja uzsalst, uz ledus neiet, kamēr to nav atļāvis pieaudzis cilvēks (vecāki, skolotājs u.c.),

11.10.2. Neiet uz upju ledus-kur tekošs ūdens, tur ledus plāns un nedrošs,

11.10.3. Ledus stiprumu pie krasta pārbauda spēcīgi piesitot ar nūju vai mietu,

11.10.4. Drošībai līdzī nēmt garāku kārti vai citu priekšmetu, ar kuru ielūšanas gadījumā, novietojot kārti horizontāli pāri ielūzušajam laukumam, atbalstīties pret ledus veselajām malām un censties izkļūt no ūdens,

11.10.5. Nelaiemes gadījumā skaļi saukt pēc palīdzības un glābties paša spēkiem, izvairoties pakļūt zem ledus.

11.11. Apsaldējuma iespējamība:

11.11.1. Aukstā laikā-kabatas spogulītis, lai varētu redzēt, vai nav apsaldēti vaigi, deguns, (balti plankumi),

11.11.2. Apsaldēto vietu viegli masēt ar sausu, mīkstu kabatlakatu, roku,

11.11.3. Neberž ar sniegu vai ledu.

11.12. Par ērcēm:

11.12.1. Ejot mežā, krūmainā apvidū uzliek cieši piegulošu galvassegu, velk apģērbu, kas iespējami vairāk apsedz ķermeņa daļas (rokas, kājas, kaklu),

11.12.2. Pārnākot no meža, rūpīgi pārbauda, vai uz drēbēm, ķermeņa vai matos nav ērces,

11.12.3. Ja ērce ir piesūkusies, to vietu apstrādā ar spirtu un pēc brīža izņem ērci,

11.12.4. Par ērces piesūkšanos ziņo pieaugušajiem, veselības pasliktināšanās gadījumā, griežas pie ārsta.

12. INSTRUKTĀŽA PAR CEĻU SATIKSMES DROŠĪBU

12.1. Skolēniem jāpārvietojas pa ietvi, gājēju ceļu, bet ja to nav – pa ceļa nomali.

12.2. Ārpus apdzīvotām vietām skolēniem, kuri iet pa brauktuves malu vai ceļa nomali, jāpārvietojas pretim transportlīdzekļa braukšanas virzienam, bet personām, kuras brauc ar velosipēdu, mopēdu gar brauktuves malu vai ceļa nomali, jāpārvietojas citu transportlīdzekļu braukšanas virzienā.

12.3. Skolēnu grupas atļauts vest tikai diennakts gaišajā laikā pa ietvēm, gājēju ceļiem, bet ja to nav – pa ceļa nomali transportlīdzekļu braukšanas virzienā kolonnā ne vairāk par diviem skolēniem rindā.

12.4. Skolēniem brauktuve: jāšķērso pa gājēju pārejām (pazemes vai virszemes), bet ja to nav - krustojumos pa ietvju vai ceļa nomaļu iedomāto turpinājumu. Ja redzamības zonā gājēju pārejas vai krustojumu nav, brauktuvi atļauts šķērsot taisnā leņķī attiecībā pret brauktuves malu vietās, kur ceļš labi pārredzams uz abām pusēm.

12.5. Vietās, kur ceļu satiksme tiek regulēta, gājējiem jāvadās pēc satiksmes regulētāja vai gājēju luksofora signāliem, ja tādu nav - pēc transportlīdzekļu satiksmes regulēšanas luksofora signāliem.

- 12.6.** Citos gadījumos gājēji drīkst iziet uz brauktuves tikai pēc tam, kad ir novērtējuši attālumu līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, ka arī novērtējuši to braukšanas ātrumu un pārlicinājušies, ka brauktuves šķērsošana nav bīstama un ka netiks traucēta transportlīdzekļu satiksme.
- 12.7.** Skolēni uz brauktuves nedrīkst kavēties vai bez vajadzības apstāties. Skolēniem, kuri nav paguvuši šķērsot brauktuvi, jāapstājas uz "drošības salīņas", bet ja tās nav, atļauts apstāties vietā, kur transporta plūsmas sadalās pretējos virzienos.
- 12.8.** Skolēni drīkst turpināt šķērsot brauktuvi tikai pēc tam, kad ir pārlicinājušies, ka tas nav bīstami.
- 12.9.** Skolēniem aizliegts šķērsot brauktuvi ārpus gājēju pārejas, ja ceļam ir sadalošā josla, vai vietās, kur uzstādīti nožogojumi gājējiem vai ceļu nožogojumi.
- 12.10.** Ja tuvojas operatīvais transportlīdzeklis, skolēniem jāatturas šķērsot brauktuvi, bet skolēniem, kuri atrodas uz brauktuves, jādod ceļš minētajam transportlīdzeklim.
- 12.11.** Gaidīt autobusu, trolejbusu, tramvaju vai taksometru atļauts tikai uz iekāpšanas laukumiem, bet ja to nav - uz ietves vai ceļa nomales.
- 12.12.** Skolēniem atļauts iekāpt transportlīdzeklī un izkāpt no tā tikai pēc tam, kad transportlīdzeklis pilnīgi apstāties. Tas jādara no ietves vai ceļa nomales puses. Ja no ietves vai ceļa nomales puses iekāpt bezsliežu transportlīdzeklī, vai izkāpt no tā nav iespējams, to drīkst izdarīt no brauktuves puses -ar nosacījumu, ka tas nav bīstami un nerada traucējumus citu transportlīdzekļu braukšanai.
- 12.13.** Pasažieriem, kuru sēdvietas aprīkotas ar drošības jostām, braukšanas laikā jābūt piesprādzētiem. Motociklu un mopēdu pasažieriem braukšanas laikā galvā jābūt aizsprādzētai aizsargķiveri. Aizliegts vest pasažierus, kuriem galvā nav aizsprādzētas aizsargķiveres.
- 12.14.** Braukt ar velosipēdu pa brauktuvi vai ceļa malu atļauts personām, kas nav jaunākas par 12 gadiem, ar mopēdu - personām, kas nav jaunākas par 14 gadiem. Šajā gadījumā velosipēda vai mopēda vadītājam jābūt klāt velosipēda (mopēda) vai jebkura mehāniskā transportlīdzekļa vadītāja apliecībai.
- 12.15.** Velosipēdam un mopēdam jābūt tehniskā kārtībā.
- 12.16.** Velosipēdam jābūt aprīkotam ar bremzēm, skaņas signālu un gaismas atstarotājiem: priekšpusē - baltu, aizmugurē - sarkanu, abos sānos (riteņu spieķos) — diviem oranžiem (dzelteniem).
- 12.17.** Mopēdam jābūt aprīkotam ar divām savstarpēji nesaistītām bremzēm, skaņas signālu un trokšņu slāpētāju.
- 12.18.** Braucot ar mopēdu, jebkurā diennakts laikā priekšpusē jābūt iedegtam baltas vai dzeltenas tuvās gaismas lukturiem, bet aizmugurē - sarkanas gaismas lukturiem.
- 12.19.** Velosipēdu un mopēdu vadītājiem pa ceļu atļauts braukt vienā rindā iespējami tuvāk brauktuves malai. Netraucējot gājējiem, atļauts braukt pa ceļa nomali, bet velosipēdu vadītājiem - arī pa ietvi.
- 12.20.** Velosipēdu vai mopēdu vadītājiem aizliegts:
- 12.20.1. braukt, neturot stūri;
 - 12.20.2. braukt, turoties pie cita braucoša transportlīdzekļa;
 - 12.20.3. pārvadāt kravu, kas traucē vadīšanu vai apdraud citus ceļa satiksmes dalībniekus;
 - 12.20.4. vest ar velosipēdu pasažierus, izņemot skolēnus vecumā līdz septiņiem gadiem, ja ir iekārtoti papildu sēdekļi un droši kāpši kāju atbalstam;
 - 12.20.5. vest ar mopēdu pasažierus, ja tas nav paredzēts pasažieru pārvadāšanai;
 - 12.20.6. vest uz motocikla aizmugurējā sēdekļa skolēnus, kas nav sasnieguši 14 gadu vecumu.
- 12.21.** Gājējiem obligāti jālieto atstarotāji, kas piestiprināti pie apģērba vai skolas somas.
- 12.22.** Skolēniem, kas ieguvuši transporta līdzekļa vadītāja apliecību un pārvietojas ar transporta līdzekli kā vadītāji, jāievēro visi ceļu satiksmes noteikumi.

13. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE METĀLAPSTRĀDES VIRPAS

Pirms darba uzsākšanas

- 13.1.** Pareizi uzģērbiet spectērpu (priekšautu ar uzrociem vai halātu), uzlieciet galvassegu (bereti)!
 - 13.1.1. Aizpogājiet aproces,
 - 13.1.2. Noslēpiet matus zem galvassegas (beretes)!
- 13.2.** Pārbaudiet aizsargnorobežojumu stiprinājumu drošību un virpas korpusa sazemējumu!
- 13.3.** Sagatavojiet instrumentus un sagataves noteiktā kārtībā tām paredzēta vietā!
- 13.4.** Stingri nostipriniet griezni un apstrādājamo detaļu, izņemiet atslēgu no patronas un nolieciet noteiktā vietā!
- 13.5.** Pārbaudiet virpas darbu tukšgaitā, ieslēgšanas un izslēgšanas kārbas darbību, vadības sviras! Tieši pirms darba sākuma uzlieciet aizsargbrilles.

Darba laikā

- 13.6.** Lēni tuviniet griezni apstrādājamai detaļai, nepieļaujiet skaidas biezuma palielināšanos!
- 13.7.** Lai izvairītos no traumām:
 - 13.7.1. Netuviniet galvu patronai vai griezējinstrumentam,
 - 13.7.2. Nesniedziet un nesaņemiet priekšmetus pāri kustībā esošām virpas daļām,
 - 13.7.3. Neatbalstieties pret virpu, nelieciet uz tās instrumentus un sagataves,
 - 13.7.4. Nemēriet apstrādājamo detaļu, neeļļojiet, netīriet un nenovāciet skaidas no virpas, kamēr tā nav pilnīgi apstājusies,
 - 13.7.5. Nepieļaujiet, ka grieznis grieztu pārāk garu skaidu,
 - 13.7.6. Neapturiet virpu, bremzējot patronu ar roku,
 - 13.7.7. Neatejiet no virpas, to neizslēdzot,
 - 13.7.8. Nepieturiet un neķeriet ar roku nogriežamo detaļu!
- 13.8.** Detaļu slīpēšanu izdariat ar stingrā rokturi iestiprinātu vīli vai smilšpapīru! Rokturim jābūt ar aizsardzības gredzenu!
- 13.9.** Pirms virpas izslēgšanas attāliniet griezni no apstrādājamā materiāla!
- 13.10.** Lietojiet bultu un uzgriežņu izmēriem atbilstošas atslēgas!
- 13.11.** Ja darba laikā tīklā pazūd spriegums, nekavējoties izslēdziet virpu!

Pēc darba beigšanas

- 13.12.** Attāliniet suportu un izslēdziet elektrodzinēju!
- 13.13.** Ar birsti notīriet skaidas no virpas!
- 13.14.** Neputiet skaidas un neslaukiet tās ar roku!
- 13.15.** Noslaukiet un saeļļojiet virpu, sakārtojiet instrumentus un individuālās aizsardzības līdzekļus! Nododiet virpu dežurantam vai skolotājam!
- 13.16.** Sakārtojieties pats!
- 13.17.** Atstājiet darbnīcu tikai ar skolotāja atļauju!

14. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE URBJMAŠĪNAS

Pirms darba uzsākšanas

- 14.1. Pareizi uzģērbiet spectērpu (halātu vai priekšautu, uzročus), uzlieciet galvassegu (bereti)!
- 14.2. Pārbaudiet siksnas pārvada aizsardzības norobežojuma drošību!
- 14.3. Pārbaudiet korpusa sazemējumu!
- 14.4. Stingri nostipriniet urbi patronā!
- 14.5. Pārbaudiet urbja mašīnu tukšgaitā, ieslēgšanas un izslēgšanas pogu darbību!
- 14.6. Stingri nostipriniet detaļu spīlēs vai konduktorā!
- 14.7. Tieši pirms darba uzsākšanas uzlieciet aizsargbrilles!

Darba laikā

- 14.8. Nelietojiet Urbjus, kuru nostiprināšanas detaļa izdilusi!
- 14.9. Kad urbis ir sasniedzis vajadzīgos apgriezienus, tuviniet to detaļai lēnām, bez rāvieniem un pārliekas, piepūles!
- 14.10. Pirms urbšanas paredzamo caurumu centros iesitiet padziļinājumus! Koka sagatavēm to var izdarīt ar īlenu.
- 14.11. Urbšanas beigās esiet īpaši uzmanīgi: samaziniet spiedienu uz urbja padeves sviru!
- 14.12. Urbjot lielas koka detaļas, zem tām palieciet dēļa vai daudzslāņu finiera nogriezni!
- 14.13. Lai izvairītos no traumām:
 - 14.13.1. Netuviniet galvu urbim,
 - 14.13.2. Nestrādājiet cimdos,
 - 14.13.3. Nelieciet uz urbja pamatnes nevajadzīgus priekšmetus,
 - 14.13.4. Neeļļojiet un neatdzēsējiet urbi, izmantojot lupatas
 - 14.13.5. Nebremzējiet patronu vai urbi ar roku,
 - 14.13.6. Neatejiet no urbja, to neizslēdzot!
- 14.14. Ja pazūd spriegums, nekavējoties izslēdziet elektrodzinēju!
- 14.15. Pirms izslēdziet elektrodzinēju, attāliniet urbi no detaļas!

Pēc darba beigšanas

- 14.16. Pēc urbja mašīnas apturēšanas notīriet skaidas ar birsti!
- 14.17. Nepūtiet skaidas, neslaukiet tās ar rokām!
- 14.18. Izņemiet urbi no patronas un nododiet darbgaldū skolotājam!
- 14.19. Sakārtojieties pats!
- 14.20. Atstājiet darbnīcu tikai ar skolotāja atļauju!

15. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE UZASINĀŠANAS DARBMAŠĪNAS (ELEKTROTECILAS)

Pirms darba uzsākšanas

- 15.1. Pareizi uzģērbiet spectērpu, uzlieciet galvassegu (bereti)!
- 15.2. Pārbaudiet aizsargierīču stiprinājuma drošību!
- 15.3. Pārliedzinieties, vai tecilas disks nav ieplīsis, un pārbaudiet, kā tas ir nostiprināts!
- 15.4. Pārbaudiet darbmašīnas sazemējumu!
- 15.5. Nostipriniet atbalstu 2 - 3 mm attālumā no tecilas diska!
- 15.6. Paejiet sāņus no bīstamās zonas un pārbaudiet darbmašīnu tukšgaitā!
- 15.7. Tieši pirms darba sākuma uzlieciet aizsargbrilles!

Darba laikā

- 15.8. Asinot instrumentu, turiet to stingri, lēnām, bez grūdieniem tuviniet to tecilas diskam nedaudz augstāk par tā horizontālo asi!
- 15.9. Nenoliecieties pie asināmā instrumenta, lai sekotu tā uzasināšanas gaitai! Instrumenta un tecilas saskari nosakiet pēc dzirkstelēm! Uzasināšanas kvalitāti nosakiet pēc tam, kad instruments ir attālināts no tecilas!
- 15.10. Neasiniet uz diska sānu virsmas!
- 15.11. Necentieties noteikt instrumenta uzasināšanas kvalitāti ar tausti!
- 15.12. Nelieciet uz darbmašīnas asināmos instrumentus, šablonus un citus priekšmetus!
- 15.13. Ja vajag atiet no darbmašīnas, izslēdziet to un sagaidiet tās pilnīgu apstāšanos!

Pēc darba beigšanas

- 15.14. Izslēdziet darbmašīnu un (pēc diska pilnīgas apstāšanās) noslaukiet to ar birsti!
- 15.15. Sakārtojiet individuālās aizsardzības līdzekļus!
- 15.16. Nododiet darbmašīnu skolotājam!
- 15.17. Sakārtojieties pats!
- 15.18. Atstājiet darbnīcu tikai ar skolotāja atļauju!

16. DARBA DROŠĪBAS INSTRUKCIJA, STRĀDĀJOT PIE FRĒZMAŠĪNAS

Pirms darba uzsākšanas

- 16.1. Pareizi apģērbiet un sakārtojiet savu spectērpu (priekšautu, uzročus vai halātu, uzlieciet galvassegu (bereti)!
- 16.2. Pārbaudiet aizsargrežģa nostiprinājuma drošību un frēzmašīnas korpusa saņemējumu!
- 16.3. Sagatavojiet instrumentus un sagataves noteiktā kārtībā tām paredzētā vietā!
- 16.4. Stingri nostipriniet frēzmašīnā apstrādājamo detaļu, atslēgu nolieciet noteiktā vietā!
- 16.5. Pārbaudiet frēzmašīnas darbu tukšgaitā, ari palaišanas un izslēgšanas kārbas un vadības sviru darbu!
- 16.6. Tieši pirms darba sākšanas uzlieciet aizsargbrilles!

Darba laikā

- 16.7. Frēzi apstrādājamai detaļai (vai otrādi) tuviniet lēni, nepieļaujiet skaidas biežuma palielināšanos!
- 16.8. Lietojiet tikai darba kārtībā esošos instrumentus!
- 16.9. Lai izvairītos no traumām:
 - 16.9.1. Netuviniet galvu frēzei vai kustīgajai detaļai,
 - 16.9.2. Nesniedziet un nesaņemiet priekšmetus pāri rotējošām vai kustībā esošām daļām,
 - 16.9.3. Neatspiedieties un neatbalstieties uz frēzmašīnas galda, nelieciet uz tā instrumentus vai sagataves,
 - 16.9.4. Nemēriet apstrādājamo detaļu, neļļojiet un netīriet skaidas no darbmašīnas, kamēr tā nav pilnīgi apstājusies,
 - 16.9.5. Neatdzesējiet frēzi vai detaļu ar lupatu,
 - 16.9.6. Nepieļaujiet, lai grieznis grieztu pārāk garu skaidu,
 - 16.9.7. Neapturiet frēzmašīnu, bremzējot ar roku,
 - 16.9.8. Neatejiet no frēzmašīnas, to neizslēdzot,
 - 16.9.9. Pirms izslēgšanas, attāliniet frēzi no apstrādājamās detaļas (vai detaļu no frēzes),
 - 16.9.10. Ja tīklā pazūd spriegums, nekavējoties izslēdziet palaišanas pogu!

Pēc darba beigšanas

- 16.10.** Apturiet frēzmašīnu!
- 16.11.** Novāciet skaidas, rūpīgi notīriet frēzmašīnu un instrumentus!
- 16.12.** Sakārtojiet darbavietu! Ieeļļojiet frēzmašīnu!
- 16.13.** Nododiet frēzmašīnu un instrumentus skolotājam!
- 16.14.** Sakārtojieties pats!
- 16.15.** Atstājiet darbnīcu tikai ar skolotāja atļauju!

Direktore

I.Ferstere

Darba aizsardzības speciālists

P.Binkovsky